

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Testis & accusans nemo simul esse valebit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

testis. l. 1. ¶ Soli testes ad ingenuitatis probationem non sufficiunt, nisi instrumentis, & argumentis adjuventur. Item l. 2. ¶ Etiam iure civili domesticis testimonii fides improbat. Item l. 3. ¶ Sola attestatio non probatam, nec aliis legitimis administris causam approbatam, nullius esse momenti certum est. Item l. 4. ¶ Eos testes ad veritatem adjuvandam adhiberi oportet, qui omni gratia & potentiam fidem religionis iudicialis debent possint proponere. Item l. 5. ¶ Parentes & liberi invicem adversus se nec volentes ad testimonium admittendi sunt. Item l. 6. ¶ Qui b intendit, suæ intentionis proprias debet asserere probationes, non petere adversarium cogi ad exhibitionem eorum, per quos i sibi negotium fiat. Item l. 7. c Servi neque pro domino, neque adversus dominum, sed pro facto suo interrogari possunt. Item l. 8. d Jurisjurandi religione testes prius quam perhibeant testimonium, coarctentur, & honestioribus potius testibus fides habeatur. Vnius vero testimonium nemo iudicium in quacunque causâ facillè patiatur admitti: imo unius testis responsio omnino non audiatur, etiamsi præclaræ curiæ honore præfulgeat. Item l. 9. Omnibus in re propria dicendi testimonii facultatem iura submovent. Item l. 10. Liberi & testes ad causas postulantiur alienas, si socii, & participes criminis non dicantur, sed fides ab his notitia postulerur. Venturis f autem ad iudicium, per accusatorem, vel ab iis, per quos fuerant postulati, sumptus competentes ministrentur, etiamsi in pecuniaria causâ ab alterutra parte testes producendi sint. Item l. 11. Liberi g adversus patronos sponte prodire non audeant, sed ne vocati quidem in iudicium venire cogantur. Item l. 12. Si quis testibus usus fuerit, iidemque testes adversus eum in alia lite productantur, non licebit ei personas eorum excipere, nisi ostenderit inimicitias inter se & illos postea emeruisse, ex quibus testes repellit leges præcipiunt: non adimenda scilicet ei licentia ex ipsis depositionibus testimonium eorum arguere. Sed & si liquidis probationibus datione, vel promissione pecuniariam eos corruptos esse ostenderit, etiam cum allegationem integram ei severari oportet.

¶ In hoc capite varias leges digestorum & codicum ita refert Gratianus, ut interdum eadem profusa asserat verba, interdum vero mutat, ac transponat, & in summam redigat. Ac plura quidem sunt ex originali emendanda, nisi ubi Gratianus de industria mutaverat.

1 ¶ Per quos] In vulgatis legebatur, per quos. Emendatum vero est ex manuscriptis, & lege ipsa, in qua agitur de exhibitione testimonii, non autem de editione instrumentorum.

2 ¶ Coarctentur] Sic in aliquot manuscriptis, que lectio cum his verbis legis, arctari præcipimus, magis convenit, quam vox, coarctentur, que erat in impressis.

Sed obicitur illud beati Brictii, h qui voce pueri triginta dies abortu habentis innocens probatus est. Sed miracula divina sunt admiranda, non in exemplis humana actionis trahenda.

QVÆSTIO IV.

De quarta vero questione Fabianus Papa, epist. 1. ad Episcopos orientales constituit, dicens.

C. I. ¶ Accusator & testis, vel iudex, aliquis simul esse non potest.

¶ Nullus i unquam præsumat accusator simul esse & iudex vel testis: quoniam in omni iudicio

a Testatime] orig. b L. nimis grave] mutata verborum serie. c Paulo alter. d Paulo alter. e Le. quoniam liberi. f Paulo alter. g L. Libertorum aliquibus verbis prætermisiss. h Sulpitius Severus l. 3. vita S. Martini. i Anselm. l. 2. c. 73. Barc. l. 16. c. 11. Ivo p. 6. c. 321. Pann. l. 4. c. 31.

quo quatuor personas necesse est semper adesse, id est, iudices electos, accusatores idoneos, 1 defensores congruos, atque testes legitimos. Iudices 2 autem debent uti æquitate, testes veritate, accusatores intentione ad amplificandam causam, defensores extenuatione ad minuendam causam.

1 ¶ Idoneos] Apud Fabianum, & Burchardum, & Ivo-nem hic locus ita habet, iudices electos, & accusatores, at defensores, atque testes. Verum, quia voces illæ, idoneos, congruos, legitimos, sunt in omnibus vetustis codicibus Gratiani, & Pannormæ, nihil est mutatum.

2 ¶ Iudices autem] Hac neg. in epistola sunt, neg. apud alios collectores, nisi in Pannormia.

C. II. ¶ Quilibet in causa duas personas gerere non debet.

Item Damasus Papa, epist. 3. c. 7.

¶ Nullus a introducatur personaliter, sed accusatores & accusati æqua audiantur ratione, juxta quod gestorum ordo exigit. Accusatores vero, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati, unusquisque in suo ordinabili ordine. 2 pars. ¶ Nam inscriptio primò semper fiat, ut rationem calumniator recipiat, quia ante inscriptionem nemo debet iudicari, vel damnari, cum & sæculi leges hæc eadem retineant.

¶ In Codice libro nono, titulo de accusationibus & inscriptionibus, l. 7. & Codice, eodem libro, de adulterio, l. 6. & titulo de Abigeis, l. unica. ¶ Aliquando etiam sine inscriptione accusatio fieri potest. [Ea enim, que per officiales b præstibus denuntiantur, & circa solemnia accusationum posse perpendi incognitum non est.] ¶ Item Codice de adulterio, l. 6. c Si maritus iure mariti, hoc est, intra sexaginta dies utile adulterium uxoris suæ accusare voluerit, quam ex suspitione sola veam facere valet, non continetur vinculo inscriptionis. Item C. de Abigeis, l. unica. [Abasti animalia accusatio non solum eorum inscriptionibus, sed etiam sine observatione proponitur.] ¶ Item Cod. de accusa. l. 8. [Si quis se injuriam ab aliquo passum putaverit, & querelam deferre voluerit, non ad statenarios decurrat, sed præsidalem adeat potestatem, aut libellos offerens, aut querelas suas apud acta deponens.] ¶ In 1. dicitur autem criminalibus causis dignum est, ut inscriptiones proponantur, que magnitudinem videlicet criminis tempus, designent, ut alterutram partem digna legum terrore possit auctoritas.

1 ¶ In aliis autem] Lex 16. Cod. de accus. sic habet, in causis criminalibus. cetera vero eodem plane modo atq. à Gratiano inferuntur.

2 ¶ Auctoritas] In vulgatis hic reperitur versiculus, Inscriptio, ex capitulo Damasii: sed abest à vetustioribus codicibus, & frustra reperitur.

De domo etiam iudicis accusator, vel testis produci non debet, nisi in causam suspicionis incidat iudex.

C. III. ¶ Suspicionis incidet in crimen iudex, de cuius domo, vel accusator, vel testis producitur.

Unde Nicolaus Papa ad Mechatiem Imp. epistola, cuius initium est, [Proposueramus.]

Contra ritum ecclesiasticum, contraque venerandas leges producitur accusator de Imperialibus ædibus, & cui imperari potest, ad falsum dicendum testimonium adhibetur. Fiunt suspecti iudices, & mercenarii, & lupi custodes, qui videbantur esse pastores.

¶ Caput hoc emendatum est ex ipso originali Roma impresso.

a Poly. l. 5. tit. 1. Burch. l. 16. c. 31. Pannorm. l. 4. c. 30. Ivo part. 6. c. 337. b officium] orig. c Ea quidem, C. de accus. & inferri.

